

Afyon Milletvekili Rıza Çerçel ve Hatay Milletvekili Hüsnu Özkan'ın, Millî Hava Sanayimizin kurulması maksadiyle Türk Hava Kuvvetlerinin güçlendirilmesine katılma payı hakkında kanun teklifi ve Millî Savunma, İçişleri, Maliye ve Plân komisyonlarından seçilen 4 er üyeden kurulu 45 No.lu Geçici Komisyon raporu (2/462)

19 . 1 . 1971

Millet Meclisi Başkanlığına

Hatay Milletvekili Hüsnu Özkan ile birlikte hazırladığımız Millî Hava Sanayimizin kurulması maksadiyle Türk Hava Kuvvetlerinin güçlendirilmesine katılma payı hakkındaki kanun teklifi üç nüsha olarak takdim kılınmıştır.

Gereğinin yapılmasına müsaadelerinizi saygılarımla rica ederim.

Afyon Milletvekili Hatay Milletvekili

R. Çerçel

H. Özkan

Millî Hava Sanayimizin kurulması maksadiyle Türk Hava Kuvvetlerinin güçlendirilmesine katılma payı hakkında kanun teklifi gerekçesi

Çağımızda havacılığın ulaştığı aşamalar ve geleceğin harblerinde milletlerin var ya da yok olmaları arasındaki mesafeyi ve zaman kavramını fevkalâde daraltan kudreti karşısında, yurdumuzun savunmasında Hava Kuvvetlerimizin, hava sanayiine dayanması noktasında, alınması gerekli olan tedbirlerin ittihazında, ihmali caiz olmıyan bir önem taşımaktadır.

Bu realite muvacehesinde, Türk Hava Kuvvetlerini güçlendirme yolunda, Devlet bütçesinden ayrılan ödeneğin, son derecede lüzumlu bir hizmete harcanmakta olduğu ve bugün için artırılmasına da imkân bulunamadığı tartışma götürmez bir gerçektir. Bu hususu böylece tesbit etmekle beraber, büyük malî külfetlere ihtiyaç göstermesi yüzünden, memleketimizde bugüne kadar millî bir hava sanayiinin kurulması maalesef mümkün olamadığından, bugünkü haliyle, ister istemez, bu konuda büyük güce sahip milletlere dönük haliyle ve hattâ bu milletlerin de kopması mümkün fırtınalar içinde şimdiden kesinlikle kestirilemeyecek olan davranışları karşısında hava sanayiinden yoksun milletimiz için vahamet arz edebilecek bir durumun yarattığı endişeler, aziz milletimize bir destekleme kampanyası açılması lüzumunu meydana getirmiştir.

Memnuniyetle tesbit edelim ki, bu cümleden olmak üzere, Hava Kuvvetlerimizle çok sıkı bir işbirliği yapılmak suretiyle (Türk Hava Kuvvetlerini güçlendirme vakfı) teessüs etmiş, millî müesseselerimizle vatanperver halkımızın büyük teşvik ve yardımlarıyla, yurdumuzda millî havacılık sanayiinin kurulmasını hedef tutan çalışmalara geçilmiştir.

Yarınlara güven vermekte gecikmiyen bu güzel çalışmalara ve bugünkü tezahürlerine göz atınca, vatanımızın tehlikeye düştüğü bir anda kahraman Atamızın rehberliği ile yaptığımız bağımsızlık savaşında, aziz milletimizin, hayatı istihkâr noktalarına varan feragatte gösterdiği örnek ve bezlettiği hamiyet ve şefkat duygularıyla yüklü olan vatandaşlarımızın, bu kere de gönül birliği halinde kurulması öngörülen havacılık sanayiinin realize edilmesine muhakkak nazarı ile bakmamak için hiçbir sebep yoktur.

Bununla beraber, başlangıçta bu önemli teşebbüsü plâna ve programa bağlamak suretiyle çalışmalarını hızlandırmak ve realize etmek için muayyen ve muhammen bir kaynağa ihtiyaç olacağı tabii görüldüğünden, hiç değilse böylelikle 5 yıl gibi geçici bir dönem için mevzua bir yön verilebileceği görüşü doğmuş ve bu görüş bu kanunun teklifinde âmil olmuştur.

Tesbit edilen hükümlerde görüleceği veçhile, kanun teklifi, katılma paylarını hissedilmeyecek ve sıkıntı vermeyecek derecede küçük ölçüde tutmuş olmakla, daha büyük ölçülerde yardımda bulunmak isteyen hamiyetli vatandaşlarımızın, doğrudan doğruya teberrü müracaatlarını da açık ve serbest bırakmıştır.

Payların hesabı ve bu payların yatırılması ve devri hususunda tasarruf ve kolaylık prensiplerinden hareketle 5 yılda gerekli tesislerin havacılık sanayiine bir yön verebilecek seviyeye ulaşabileceği düşünülmüştür.

Geçici kanun teklifinin 1 neî maddesinde katılma payları ve ölçüleri, 2 neî maddesinde katılma paylarının ne suretle toplanacağı, 3 neî maddesinde devir zamanı, 4 neî maddesinde vergi, resim ve hare muafiyeti ve 5 neî maddesinde de süre belirtilmiştir. Bilet ve kuponlardan alınacak paylar bilet ve kuponların üzerinde bedelden ayrı olarak gösterilecek bilet ve kuponların değerine değil, adedine bakılacak, bu paylar bilet ve kuponları satanlar tarafından toplanacak ve müteakıp ay devredilecektir. Örneğin, sinema biletlerinin üzerine seyyanen onar kuruş ilâve edilecek ve sinemacılar bu biletlere ait eğlence resmiyle birlikte ilgili mercie tevdi edeceklerdir. İlgili merci bir-ay içinde toplanan katılma paylarını ertesi ay vakfa devredecektir.

At yarışı müşterek bahis biletleri ister bir liralık, isterse beş, on, elli veya yüz liralık olsun değerine bakılmıyacak ve her birinden seyyanen onar kuruş toplanacak ve bu paylar bedelden ayrı olarak bilet üzerinde gösterilecektir. Millî piyango biletleri için de tam, yarım, çeyrek veya beşte bir veya onda bir olmasına bakılmaksızın seyyanen yirmibeşer kuruş toplanacak ve bu paylar bilet bedelinden ayrı olarak bilet üzerinde gösterilecektir. Spor Toto oynayanlar için oynadıkları kolon adedine bakılmıyacak, her kupon için bir defa yani bir kişiye yirmibeş kuruş şeklinde toplanacaktır. Kupon üzerinde katılma payı ayrıca gösterilecektir.

Binde bir nisbetine göre hesaplanacak katılma paylarında hesap sonunda yirmibeş kuruş ve katları olan 50 veya 75 kuruşluk lira kesirleri bulunacaktır. Bu konuda bozuk para sıkıntısının yaratacağı güçlüklerin bertaraf edilmesi öngörülmüştür. Örneğin, (1 200) lira Gelir Vergisi ödeyen bir vatandaş için (120) kuruşluk hesap yapılacak ve lira kesiri olan 20 kuruş en yakın 25 kuruşa iblâğ edilecek ve böylece vatandaşın (1.25) liralık katılma payı alınmış olacaktır. İthal ettiği bir otomobil için (10 000) liralık Gümrük Vergisi ödeyen bir vatandaş sadece (10) liralık katılma payı verecek ve bu pay, gümrük makbuzunda ayrıca gösterilecektir. Gümrük İdaresi ve yukardaki örnekte Vergi Dairesi, bir ay içinde toplanan katılma paylarını ertesi ay sonuna kadar vakfa devredecektir.

İnikâsları mucibolacak mahiyetteki katılma paylarının toplanmasına muafiyet verilmiş olmakla bu katılma paylarının hayat pahalılığını artıracacağı yolunda yanlış kanaatlere yer verilmemesine gayret edilmiştir. (Tekel maddelerinden ve akaryakıttan alınan istihsal vergisi ile akaryakıt Gümrük Vergisinde olduğu gibi)

Vergi, resim ve hare muafiyeti, katılma paylarının tamamen maksada tevcih edildiğinin ifadesi olmak üzere getirilmektedir.

Katılma payı toplanması için süre konmuş olması bu konuda daimî külfet yüklenilmesinin bahis konusu edilmediğini açıkça belirtmiş olmaktadır.

45 Numaralı Geçici Komisyonun raporu

Millet Meclisi

45 numaralı Geçici Komisyonu

Esas No. : 2/462

Karar No. : 2

11 . 6 . 1971

Yüksek Başkanlığa

Afyon Milletvekili Rıza Çerçel ve Hatay Milletvekili Hüsnü Özkan'ın, Millî Hava Sanayimizin kurulması maksadıyla Türk Hava Kuvvetlerinin güçlendirilmesine katılma payı hakkındaki kanun teklifi; teklif sahipleri, Millî Savunma, İçişleri ve Maliye Bakanlıkları temsilcilerinin iştirakiyle, Genel Krulun 3 . 5 . 1971 tarihli 94 nci Birleşiminde kurulması kabul edilen 45 numaralı Geçici Komisyonumuzda tetkik ve müzakere edildi.

Tümü üzerinde cereyan eden uzun müzakereler neticesinde, gerekçede de belirtilmiş olduğu veçhile, Türk Hava Kuvvetlerinin güçlendirilmesine katılma payı ihdasına mâtuf olarak hazırlanmış bulunan kanun teklifi, prensip itibariyle Geçici Komisyonumuzca da uygun mütalâa edilerek maddelerin müzakeresine geçilmiştir.

Teklifin 1 nci maddesinde katılma payları ve ölçüleri, 2 nci maddesinde katılma paylarının ne suretle toplanacağı, 3 nci maddesinde devir süresi, 4 nci maddesinde vergi, resim ve hare muafiyeti ve 5 nci maddesinde de kanunun uygulama süresi belirtilmiştir.

Madde 1. — Kanun teklifinin 1 nci maddesinin (A) fıkrasında, at yarışı müşterek bahis bileti ile sinema bileti satılanlar için, katılma payı, bilet başına 10 kuruş; (B) fıkrasında da at yarışı, futbol maçı, konser, tiyatro giriş bileti ile, millî piyango bileti satılanlar için, bilet başına; spor toto oynayanlar için de, kupon başına 25 kuruş katılma payı öngörülmüştür.

Geçici Komisyonumuzca yapılan değişiklikler ilerde gerekçeleriyle açıklanacağı üzere, Millî Piyango sâfi hasılatının Türk Hava Kuvvetlerinin güçlendirilmesine tahsisi uygun görüldüğünden, piyango biletleri katılma payı alınmaması; buna mukabil katılma payının spor branşlarından sadece futbol maçlarına inhisar ettirilmeyip, her türlü spor müsabaka ve gösterilerine teşmili hususları Komisyonumuzca yerinde görülmüştür. Diğer taraftan Millî Hava Sanayimizin kuruluşuna gerçekten etkili olması için teklifte 10 kuruş olarak derpiş olunan katılma paylarının da 25 kuruşa çıkarılması, diğer taraftan gerçek bâzı tesbit ve hasılatı etkilememesi yönünden at yarışları müşterek bahislerinde katılma payının bilet bedeli üzerinden % 10 nisbetinde alınması; Spor Toto biletlerinden alınması öngörülen katılma payının bu konudaki talebin hassasiyeti ve dolayısıyla hasılatı menfi yönde tesiri göz önünde bulundurularak fıkra metinden çıkarılmasına ve yukarıda açıklanan hususlar da nazara alınarak (A) ve (B) fıkralarının 1 nci maddesinin tek fıkrası olarak tedvini uygun görülmüştür.

Ancak katılma payının nisbet ve miktarına ilişkin maktu miktar ve yüzde oranlarının kanun tedvin tekniği olarak ayrı bir maddede (Komisyonumuzca hazırlanan metnin 3 nci maddesinde) gösterilmesi kabul edilmiştir.

Teklifin 1 nci maddesinin (c) fıkrasında, hemen tamamen bütün vergi, resim, hare, para cezaları, vergi ve zam cezaları, trafik cezaları üzerinden ve nispî olarak katılma payı öngörülmüştür.

Mezkûr katılma payının hesap, kayıt, tahsil işlemlerinin vergi idaresine tahmil edeceği büyük külfet ve masraf; vergi ve ceza ihtilâfları dolayısıyla vâkı olacak uygulama güçlükleri ve diğer idareler bakımından doğacak zorluklar nazarı itibara alınarak bahse konu katılma payı uygun mütalâa edilmemiş ve dolayısıyla bu fıkra hükmünün metinden çıkarılması uygun görülmüştür.

Buna mukabil, 5 Temmuz 1939 tarih ve 4255 sayılı Millî Piyango teşkiline dair Kanun gereğince sağlanan piyango sâfi hasılatının Millî Hava Sanayimizin kurulması için Millî Savunma Bakanlığı Bütçesinde açılacak «Hava Kuvvetlerinin Güçlendirilmesi Vakfına Yardım» bölümüne öde-

nek kaydolunmak suretiyle Türk Hava Kuvvetlerine tahsisi Komisyonumuzca uygun görülmüş ve bunu teminen Komisyonumuzca kabul edilen metinde 5 nci madde tedvin edilmiştir.

Madde 2. — Kanun teklifinin bu maddesinde giriş ve müşterek bahis biletleriyle, vergi, resim, harçlar ve cezalar üzerinden alınacak katılma paylarına ilişkin ödeme şekli gösterilmiştir.

Vergi, resim, harc, para, vergi ve zam cezaları üzerinden pay alınması hususu Komisyonumuzca kabul edilmediğinden, buna ilişkin olarak payların yatırılmasıyla ilgili madde metninde yer alan (B) ve (C) fıkralarının metinden çıkarılması, ayrıca giriş biletleri ve at yarışları müşterek bahis biletlerinden alınması öngörülen katılma payının ödenmesine ilişkin (A) fıkrasının süre ve ödeme esasları yeniden tanzim edilmek suretiyle ve kanun tedvin tekniğine uygun olarak ve kanunun 4 nci maddesi halinde tedvini uygun görülmüştür.

Teklifte yer alan 2 nci madde yerine de, katılma payı mükellef ve sorumlusunu belirten madde vaz'ı kabul edilmiştir.

Madde 3. — Teklifin bu maddesi de ödeme ile ilgilidir. Buna ilişkin hükümlere Komisyonumuzca kabul edilen 4 nci maddede yer verildiğinden, bu hüküm teklif metninden çıkarılması; buna karşılık kanun tedvin tekniğine uygun olarak 3 nci madde halinde katılma payının nisbetine ilişkin hüküm vaz'ı kabul edilmiştir.

Madde 4. — Katılma paylarının her türlü vergi, resim, harc ve tasarruf bonosundan muafiyetini derpiş eden teklif maddesi, gereksiz ve lüzumsuz görülerek madde metninden çıkarılmış ve 4 nci madde olarak metinde, yukarıda açıklandığı üzere katılma payının ödenmesine ilişkin hükme yer verilmiştir.

Madde 5. — Kanunun yürürlük süresini 5 yıl olarak tesbit eden hüküm değiştirilerek, müddet tahdidi kaldırılmış ve yürürlüğe ilişkin hükme komisyonca kabul edilen metnin 7 nci maddesinde yer verilmiştir.

Buna mukabil raporun yukarıki kısımlarında belirtildiği üzere, güçlü bir Millî Hava Sanayiinin kurulması için, Millî Piyango sâfi hasılatının Türk Hava Kuvvetlerine tahsisini temin eden hükme 5 nci madde olarak metinde yer verilmiş, kanun başlığı da buna göre tedvin edilmiştir.

Madde 6. — Kanunun Bakanlar Kurulunca yürütülmesine ilişkin bu hüküm değiştirilerek, Millî Savunma, İçişleri ve Maliye bakanlarına yürütülmesi öngörülmüş ve yürütme ile ilgili mezkûr hükme Komisyonca hazırlanan metinde 8 nci madde olarak yer verilmiştir.

Buna mukabil katılma payının muhasebe, tahsil ve devri işlemlerine ilişkin ve adı geçen üç bakanlıkça bir yürütme çıkarılmasına ilişkin bu hükme 6 nci madde olarak metinde yer verilmesi kararlaştırılmıştır.

Yukarıda da açıklandığı üzere, yürürlük tarihine ilişkin 7 nci maddede ve 1 . 8 . 1971 olarak ve yürütme yetkisiyle ilgili hükmün de 8 nci madde olarak metinde yer alması uygun görülmüştür.

Kanunun Genel Kurulda öncelik ve ivedilikle görüşülmesi ile ilgili teklif, Komisyonumuzca oybirliğiyle kabul edilmiştir.

Genel Kurula arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Geçici Komisyon

Başkanı	Sözcü	Kâtip	
Ankara	Eskişehir	Kastamonu	Ankara
<i>T. Toker</i>	<i>Ş. Asbuzoğlu</i>	<i>H. Tosyalı</i>	<i>C. Yorulmaz</i>
Bolu	Çanakkale	Maraş	Uşak
<i>Ş. Kiykroğlu</i>	<i>M. H. Önür</i>	<i>Z. Kürşad</i>	<i>O. Dengiz</i>
	Van	Van	
	<i>F. Türkoğlu</i>	<i>K. Kartal</i>	

AFYON MİLLETVEKİLİ RIZA ÇERÇEL VE
HATAY MİLLETVEKİLİ HÜSNÜ ÖZKAN'IN
TEKLİFİ

*Millî Hava Sanayimizin kurulması maksadiyle
Türk Hava Kuvvetlerinin güçlendirilmesine ka-
tılma payı hakkında kanun teklifi*

Katılma payı :

MADDE 1. — Millî hava sanayimizin ku-
rulması maksadiyle Türk Hava Kuvvetlerinin
güçlendirilmesine katılma payları aşağıda göste-
rilmiştir :

A) At yarışı müşterek bahis bileti ile sine-
ma bileti satınalanlar için, bilet değerlerine ba-
kılmaksızın, bilet başına (10) kuruş;

B) At yarışı, futbol maçı, konser, tiyatro
giriş bileti ile Millî Piyango bileti satınalanlar
için, bilet değerine bakılmaksızın, bilet başına,
spor - toto oynayanlar için, kolan adedine ba-
kılmaksızın, kupon başına (25) kuruş;

C) Para cezaları, vergi ve zam cezaları tra-
fik cezaları, Gelir Vergisi, Kurumlar Vergisi,
Veraset ve İntikal Vergisi, Motorlu Kara Ta-
şıtları Vergisi, ithalde alınan istihsal Vergisi,
dâhilde alınan istihsal Vergisi (Tekel madde-
lerinden alınan istihsal Vergisi ile Akaryakıt
istihsal Vergisi hariç) Banka ve Sigorta Mua-
meleleri Vergisi, Nakliyat Vergisi, Gümrük Ver-
gisi (Akaryakıt Gümrük Vergisi hariç), Emlâk
Alım Vergisi, Emlâk Vergisi, ithalât Damga
Resmi, Rihtım Resmi, Tapu Harcları, Mahkeme
Harcları, Noter Harcları, Pasaport ve Kaçılma
Harcları, Trafik Harcları, Petrolden Devlet
hissesi ve madenlerden Devlet hakkı ödiyen
özel ve tüzel kişiler için, Devlet hakkı ve hisse-
lerinin, Millî Piyango ikramiyesiyle bilet başı-
na (5) lirayı aşan at yarışı müşterek bahis ka-
zancı sağhyanlar için, kazandıkları paraların
(binde biri) dir. Bu hesabın yapılmasında lira
kesirleri (25) kuruş ve katlarına yükseltilir.

45 NUMARALI GEÇİCİ KOMİSYONUN
DEĞİŞTİRİŞİ

*Millî Hava Sanayimizin kurulması için Türk
Hava Kuvvetlerinin güçlendirilmesi amacıyla ka-
tılma payı ihdası ve Millî Piyango hasulatının bu
gayeye sarfını temin hakkında Kanun*

Konu :

MADDE 1. — Belediye hudutları içindeki
her türlü spor müsabaka ve gösteriler ile sine-
ma, tiyatro, konser, sirk ve at yarışlarına giriş
biletleri ve at yarışı müşterek bahis biletleri
Türk Hava Kuvvetlerini güçlendirmesine katıl-
ma payına tabidir.

Afyon Milletvekili Rıza Çerçel ve Hatay Milletvekili Hüsnü Özkan'ın teklifi

Yatırma şekli ve zamanı :

MADDE 2. — Birinci maddenin :

A) (A) ve (B) bendlerinde belirtilen katılma payları, aynı bendlerdeki bilet ve kuponları satanlara yatırılır. Bu satıcılar topladıkları katılma paylarını, Eğlence Resmi ile birlikte, ilgili mercilere tevdi ederler. Katılma payları, bilet ve kuponların üzerinde, bedelden ayrı bir kalem halinde gösterilir.

B) (C) bendindeki ödemelere bağlı katılma payları katılma payına esas alınan ödemeler için, bu ödemelerin yapıldığı mercilere ödeme anında yatırılır ve ödemeye ait tahsilât fişinde ayrıca gösterilir.

C) (C) bendindeki ikramiye ve kazançlara bağlı katılma payları, bu ikramiye ve kazançları ödiyenlere yatırılır.

Devir :

MADDE 3. — İkinci maddenin (A) ve (B) bendlerinde belirtilen mercilerle aynı maddenin (C) bendine göre katılma payı toplayan idare ve kurumlar, topladıkları katılma paylarını mütaakip ayın sonuna kadar (Türk Hava Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı) na devrederler.

Muafiyet :

MADDE 4. — Katılma payları, her türlü vergi, resim, harc ve tasarruf bonosundan muaftır.

45 Numaralı Geçici Komisyonun değişikliği

Mükellef ve sorumlu :

MADDE 2. — Türk Hava Kuvvetlerinin güçlendirilmesine katılma payının mükellefi biletleri satın alanlardır.

Sorumlu bilet satanlardır.

Nisbet :

MADDE 3. — Türk Hava Kuvvetlerinin güçlendirilmesine katılma payı, nispi veya maktu olarak alınır.

Katılma payı at yarışı müşterek bahis biletlerinde bilet bedelinin % 10 udur.

Maktu pay, birinci maddede yazılı yerlere ait beher giriş bileti için 25 kuruştur.

Katılma payı miktarı biletler üzerinde, bedelden ayrı bir kalem halinde gösterilir.

Ödeme :

MADDE 4. — İkinci maddede belirtilen sorumlular, tahsil ettikleri katılma payını Eğlence Resmi ile birlikte ilgili mercilere tevdi ederler. Bu merciler bir ay içinde tahsil ettikleri katılma payı tutarını, mütaakip ayın sonuna kadar, T. C. Merkez Bankasında Türk Hava Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı adına açılacak hesaba ödemek veya göndermek zorundadırlar.

Afyon Milletvekili Rıza Çerçel ve Hatay Milletvekili Hüsnü Özkan'ın teklifi

45 Numaralı Geçici Komisyonun değişikliği

Millî Piyango hasılatının devri :

MADDE 5. — 5 Temmuz 1939 tarih ve 4255 sayılı Millî Piyango teşkiline dair Kanununun 11 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Hazineye tevdi edilecek olan Piyango sâfi hasılatı, bir taraftan bütçeye irat, diğer taraftan Millî Savunma Bakanlığı Bütçesinde açılacak, Hava Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfına yardım bölümüne ödenek kaydolunur.

MADDE 6. — Katılma payının tahsil, muhasebe ve ödemesine ilişkin hususlar, Millî Savunma, Maliye ve İçişleri bakanlıklarınca müştereken hazırlanacak Yönetmelikte gösterilir.

Yürürlük :

MADDE 5. — Bu kanun, yayımını takibeden ay başında yürürlüğe girer ve yürürlüğe girdiği tarihi takibeden 5 yıl sonunda yürürlükten kalkar.

Yürütme :

MADDE 6. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Yürürlük :

MADDE 7. — Bu kanun 1 . 8 . 1971 tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme :

MADDE 8. — Bu kanunu Millî Savunma, İçişleri ve Maliye bakanları yürütür.

